

Sammanfattning

Inledningen av 2022

- Kriget i Ukraina medför på kort sikt inga stora effekter på handelns omsättning i Sverige. Däremot har det dramatiskt påverkat svenska handelsföretag med verksamhet i Ryssland. Den höga inflation som rådde redan före Rysslands invasion i Ukraina kommer också att förvärras under 2022 med framför allt ett ökat inflationstryck på energi, bränsle och livsmedel.
- Det är förstas helt avgörande hur det fortsatta krigsförloppet och den globala geopolitiska situationen utvecklas. Men mycket talar för att nuvarande starka konjunktur kommer att svalna ganska snabbt. Investeringsviljan sjunker och hushållen blir mer försiktiga samtidigt som inflationen sänker deras köpkraft.
- Handelsbarometern för mars 2022 visar att handlarnas framtidstro sjönk jämfört med februari. Det är främst inom partihandeln och e-handeln som framtidstron minskar.
- Stockholmsbörsen backade mer än 20 procent i ukrainakrigets inledning, samtidigt som kronan försvagades. Den 8 mars vände börsen upp och sedan dess har kronan återtagit det fall som kriget inledningsvis medförde.
- Störningar i internationella handelsflöden, höga insatsvarupriser och höga fraktkostnader är vid sidan av inflationen och utvecklingen i Ukraina fortsatta orosmoln för handeln.

Fjärde kvartalet 2021

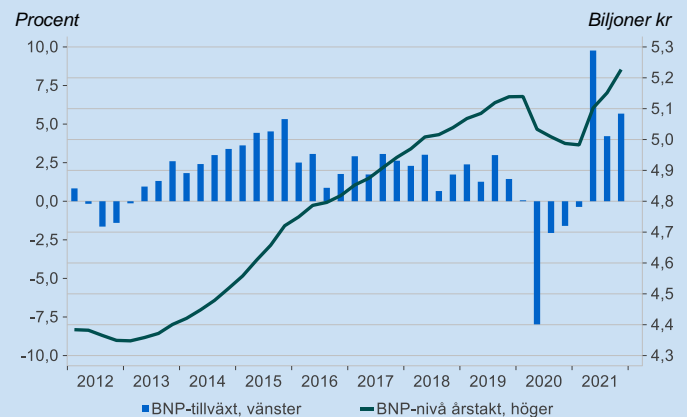
- Svensk BNP steg med 5,7 procent (fasta priser) under fjärde kvartalet 2021, jämfört med samma kvartal 2020.
- *Detaljhandelns* omsättning ökade med 6,2 procent under fjärde kvartalet 2021. Konsumtion av hotell- och restaurangtjänster, transporter samt konsumtion i utlandet hade en ännu snabbare tillväxt.
- *Partihandelns* omsättning växte med nästan 17 procent fjärde kvartalet 2021 jämfört med samma kvartal 2020. I stor utsträckning drevs detta av prisuppgång på råvaror.
- *E-handelns* omsättning inom Sverige var 18 procent lägre under fjärde kvartalet jämfört med samma kvartal 2020.
- Sysselsättningen inom handeln fortsatte upp, varsel om uppsägning och konkurser låg på låga nivåer.

Stark BNP-tillväxt fjärde kvartalet

Fjärde kvartalet 2021 steg svensk BNP med 5,7 procent (fasta priser) jämfört med samma kvartal 2020. Jämförelsekvartalet är svagt, vilket delvis förklarar del av ökningen i procent.

Hushållens totala konsumtionsutgifter ökade i fasta priser med 8,3 procent. Detaljhandeln växte starkt, men även detta kvartal var det andra sektorer som ledde uppgången av hushållens konsumtionsutgifter. Hotell- och restaurangtjänster och konsumtion utomlands bidrog mest till uppgången jämfört med fjärde kvartalet 2020. Även utgifter för transporter ökade kraftigt. Nettoexporten bidrog negativt till BNP, medan de offentliga konsumtionsutgifterna och bruttoinvesteringarna steg med 2,1 respektive 5,8 procent jämfört med samma kvartal 2020.

Svensk BNP-utveckling per kvartal jämfört med samma kvartal föregående år (procent, vänster axel) samt BNP-nivå (årstakt, höger axel). Fasta priser.

Källa: SCB. Ej kalenderkorrigerat.

Stark utveckling för hushållens inkomster

Hushållens disponibla inkomster steg med 5,2 procent fjärde kvartalet jämfört med samma kvartal 2020. Flera prognosmakare har reviderat ner BNP-prognosen för i år, men inte lika mycket för hushållens totala konsumtion. Svensk BNP antas i minskad utsträckning drivas av export.

Prognosjämförelse, BNP och hushållens konsumtion. Procentuell förändring, fasta priser.

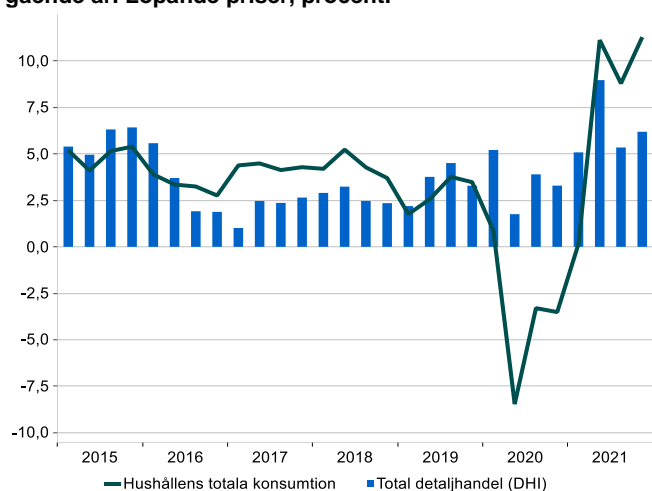
Prognosinstitut	BNP			Hushållens konsumtion		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Riksgälden (feb)	5,2	3,2	1,8	6,3	3,4	1,7
Riksbanken (feb)	5,2	3,6	2,0	5,2	4,0	2,9
Nordea (jan)	5,0	3,7	1,7	5,5	4,7	2,0
Handelsbanken (jan)*	4,9	3,5	2,1	5,4	4,4	2,8
SEB (jan)	4,9	3,0	2,7	4,9	3,0	2,7
Swedbank (jan)	4,9	3,3	2,0	5,5	4,0	2,5

Källa: Konjunkturinstitutets sammanställning 11 mars 2022. *Kalenderkorrigerade prognoser för hushållens konsumtion.

Hushållens totala konsumtion växte dubbelt så fort som detaljhandeln

Hushållens *totala* konsumtion växte med 11,3 procent i löpande priser fjärde kvartalet 2021 jämfört med samma kvartal 2020. Detaljhandeln växte med 6,2 procent enligt detaljhandelsindex (DHI). Trots hög tillväxt i detaljhandeln under kvartalet har skillnaden i tillväxttakt mellan hushållens konsumtion som helhet och detaljhandelstillväxten inte varit så hög sedan 90-talskrisen. Svaga jämförelsetal från 2020 förklarar fortsatt en stor del av den starka tillväxttakten i hushållens totala konsumtion.

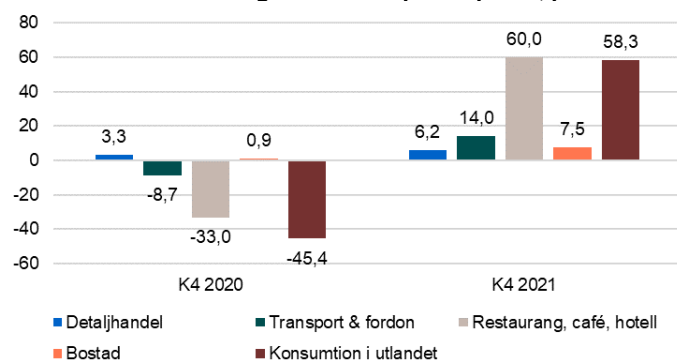
Tillväxt i detaljhandelns omsättning (DHI) och hushållens totala konsumtionsutgifter. Förändring mot samma kvartal föregående år. Löpande priser, procent.

Källa: SCB.

Hotell- och restaurangkonsument, transporter samt konsumtion i utlandet växte i likhet med tidigare kvartal under 2021 betydligt snabbare än detaljhandeln. Restaurang, café och hotell samt hushållens konsumtion i utlandet växte med cirka 60 procent. Transport- och fordonssektorn växte med 14 procent. Samtliga tre branscher tar med råge igen försäljningsminskningen under samma kvartal 2020. En annan konsumtionspost som växte kraftigt under fjärde kvartalet är bostadsutgifterna som ökade med 7,5 procent. I posten ingår även kostnader för el, gas och uppvärmning. Detta är en stor utgiftspost för hushållen och vi får gå tillbaka till tredje kvartalet 1993 för att hitta en lika kraftig kostnadsökning.

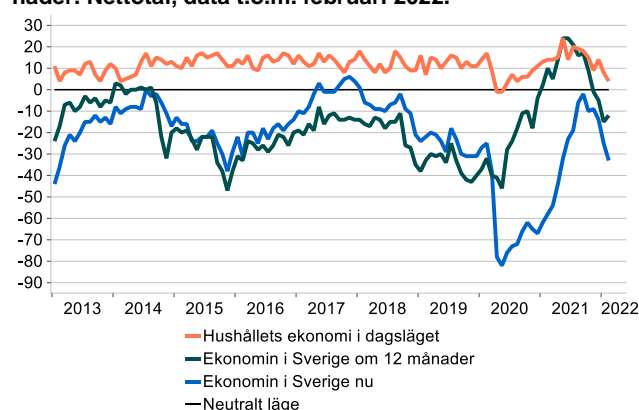
Tillväxt i urval av hushållens konsumtionsutgifter. Förändring mot samma kvartal föregående år. Löpande priser, procent.

Källa: SCB.

Hushållens syn på det *ekonomiska läget i landet* på 12 månaders sikt var som högst i juni i fjol. Sedan dess har indikatorn rasat ner klart under nollstrecket till -12 i februari 2022. Indikatorn för hushållens syn på svensk ekonomi i dagsläget pekar även den nedåt och landar på -33 i februari. Hushållens syn på sin *egen ekonomiska situation* i dagsläget befinner sig på den lägsta nivån sedan juni 2020, då framtidsutsikterna var högst osäkra och samhällen helt stängde ner med anledning av pandemin. Samtidigt bedömer hushållen risken för att bli arbetslös som den lägsta sedan oktober 2018, en låg nivå ur ett historiskt perspektiv. På det stora hela har dock hög inflation och oro för stigande räntor satt sina tydliga spår i hushållens sentiment. Det går att anta att indikatorerna kommer noteras markant lägre i marsmätningen med anledning av Rysslands invasion av Ukraina.

Hushållens syn på svensk ekonomi i nuläget och om 12 månader. Netttotal, data t.o.m. februari 2022.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Fortsatt starka tillväxttal i detaljhandeln

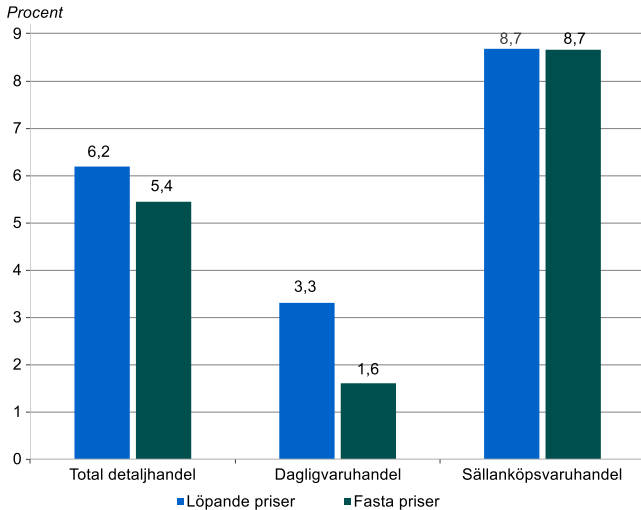
I *detaljhandeln som helhet* ökade omsättningen enligt DHI med 6,2 procent fjärde kvartalet 2021 jämfört med samma kvartal 2020. I fasta priser (volym) växte detaljhandeln med 5,4 procent.

I *dagligvaruhandeln* steg omsättningen under fjärde kvartalet med 3,3 procent i löpande priser vilket är i princip samma tillväxttakt som tredje kvartalet. Försäljningstillväxten mätt i volym (fasta priser) fortsatte att minska, 1,6 procent jämfört med 2,5 under tredje kvartalet och 3,2 under andra kvartalet. Prisökningen under fjärde kvartalet uppgick till 1,7 procent.

I *sällanköpsvaruhandeln* växte försäljningen under fjärde kvartalet med starka 8,7 procent i både löpande priser och i volym. Den höga tillväxttakten kan inte förklaras av svaga jämförelsetal även om flera detaljhandelsbranscher hade ett mycket tufft fjärde kvartal 2020. De sistnämnda har följaktligen uppvisat starka tillväxttal 2021 men även de detaljhandelsbranscher som gick mycket starkt under pandemins första år har i flera fall fortsatt uppvisa goda tillväxttal 2021. Mer om detta i följande avsnitt nedan.

Inte heller fjärde kvartalet blev det några prisökningar inom sällanköp på total nivå enligt SCB:s kvalitetsjusterade fastprisberäkningar. Däremot steg priserna i flera enskilda branscher inom sällanköpsvaruhandeln. I bygghandeln steg exempelvis priserna med 5,4 procent och i skohandeln med hela 8,2 procent. Hemelektronik, bokhandel, läkemedel/kosmetik och optikhandel var exempel på branscher med sjunkande priser.

Detaljhandelns tillväxt fjärde kvartalet 2021 jämfört med samma kvartal 2020.

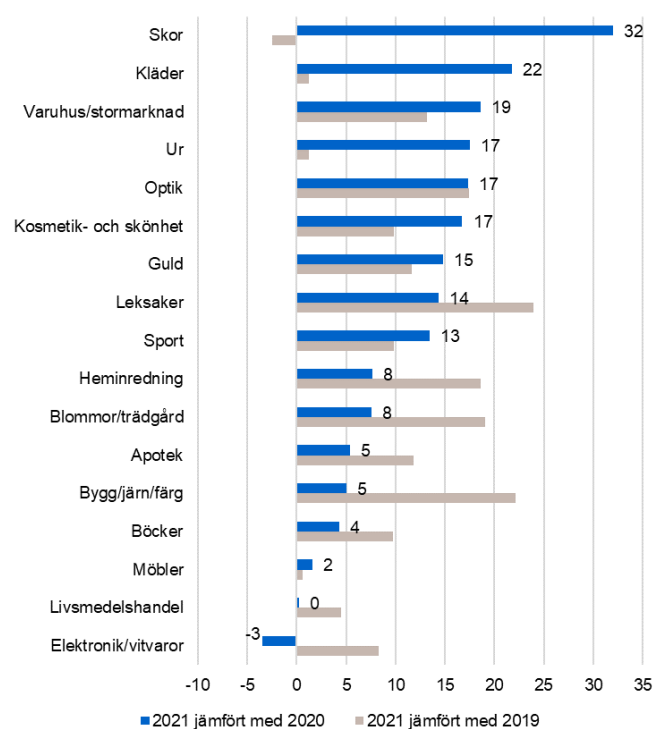
Källa: SCB, Detaljhandelsindex (DHI). Obs! Dagligvaruhandel exkl. Systembolaget.

Krisbranscher utvecklas starkt men alla är inte tillbaka vid nivåerna innan pandemin

Detaljhandelns delbranscher uppvisar med några få undantag höga eller mycket höga tillväxttall under fjärde kvartalet 2021. Eftersom pandemins utbrott under 2020 påverkade handelsbranscher väldigt olika, dryga hälften av branscherna växte ovanligt starkt medan flera andra branscher kraftigt minskade försäljningen, är det dock viktigt att sätta branschutvecklingarna i rätt kontext. I nedanstående diagram jämförs därför tillväxten under fjärde kvartalet 2021 med samma kvartal både 2020 och 2019.

Skö- och klädhandeln uppvisade starkast tillväxttall fjärde kvartalet jämfört med samma kvartal föregående år. Båda branscherna växte dock från mycket svaga jämförelsetal förra året. Jämfört med fjärde kvartalet 2019 har klädhandeln enbart vuxit med 1,2 procent. Skohandeln minskade med 3,5 procent och är alltså fortfarande inte i kapp de försäljningsnivåer som förelåg innan pandemin. Urhandeln uppvisar samma mönster med starka tillväxttall sett över ett år men svag utveckling sett över två år. Optikhandeln växte lika starkt som urhandeln under fjärde kvartalet 2021 men hade i motsats till urhandeln även en hög tillväxttakt mätt över två år. Flera andra branscher har också lyckats upprätthålla höga tillväxttakter 2021 trots ett starkt 2020. Högst kvartalstillväxt i ett tvåårsperspektiv hade leksakshandeln följt av bygghandeln. Båda branschernas omsättning växte med över 20 procent på två år. Elektronikhandeln är den enda detaljhandelsbranschen med negativ försäljningsutveckling under fjärde kvartalet 2021. Tillväxttakten sedd över två år är dock bättre, 8,3 procent. Elektronikhandeln hade mycket tuffa jämförelsetal främst mot november 2020 då bland annat en stark Black Friday-försäljning medförde en tillväxt på nära 30 procent.

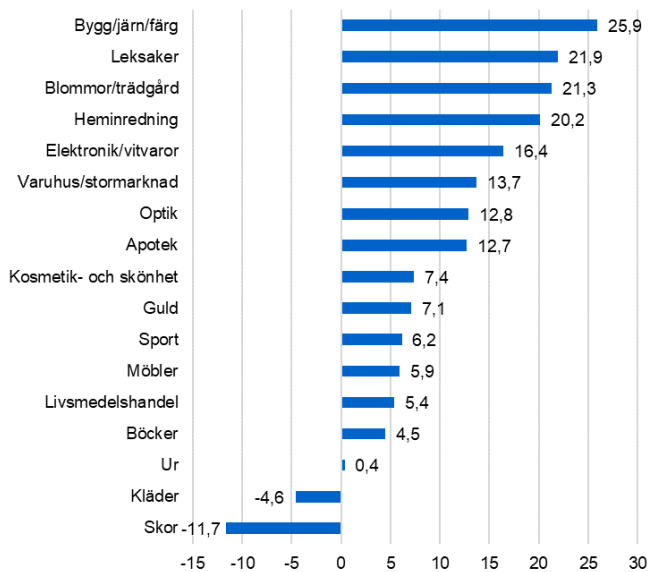
Tillväxt i detaljhandeln fjärde kvartalet 2021 jämfört med samma kvartal 2020 och 2019, löpande priser, procent.

Källa: Handelsfakta, Detaljhandelns försäljning (SCB, HUI).

Vid årsskiftet har det nästan gått två år sedan coronapandemins utbrott. En analys av den totala branschtillväxten över de två senaste åren befäster de mönster som uppvisats på kvartalsnivå under pandemin. Detaljhandelsbranscher som säljer varor för konsumtion i hemmet har sett över hela perioden gått mycket starkt medan de branscher som säljer produkter för användning i det offentliga rummet har gått mycket svagt. Bygghandeln, leksakshandeln, blomster- och trädgårdshandeln samt heminredningshandeln har samtliga vuxit med 20 procent eller mer i omsättning de senaste två helåren. Kläd- och skohandeln är ännu inte tillbaka på försäljningsnivåerna innan pandemin och urhandeln har bara ökat svagt. Sannolikt kommer det under 2022 att ske en fortsatt återhämtning i de sistnämnda branscherna medan detaljhandel med produkter för hemmet får svårare att upprätthålla föregående två års höga tillväxttall när konkurrensen om hushållens pengar ökar i och med slopade pandemirestriktioner, ökade bostadsutgifter och drivmedelskostnader m.m.

Tillväxt i detaljhandeln helåret 2021 jämfört med helåret 2019, löpande priser, procent.

Källa: Handelsfakta, Detaljhandelns försäljning (SCB, HUI).

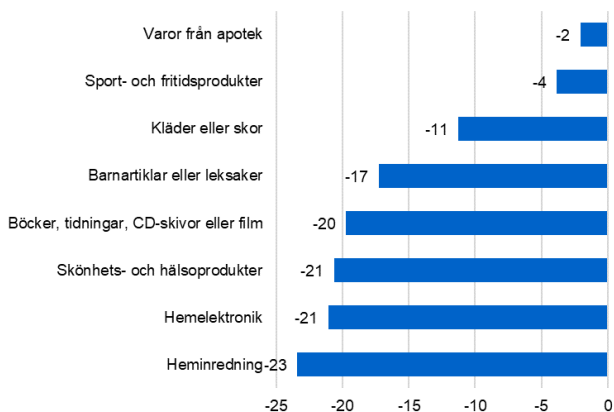
E-handeln 18 procent lägre fjärde kvartalet

E-handels omsättning nådde som vanligt sina högsta försäljningsnivåer under fjärde kvartalet 2021 i samband med Black Week och julhandeln. Den nådde dock inte lika höga nivåer som fjärde kvartalet 2020. Omsättningen var 18 procent lägre fjärde kvartalet 2021 jämfört med samma kvartal 2020.

Bland de större delbranscherna var det Kläder och skor som växte snabbast under *helåret* 2021, med en tillväxt på 17 procent jämfört med 2020.

Under *fjärde kvartalet* 2021 var det dock fråga om lägre omsättning jämfört med det omsättningsmässigt starka fjärde kvartalet 2020. Flertalet delbranscher omsatte ca 20 procent mindre än 2020. Sport- och fritidsprodukter samt varor från apotek hade en betydligt mindre tillbakagång jämfört med 2020.

Omsättningstillväxt i e-handeln fjärde kvartalet 2021 jämfört med 2020, löpande priser, procent.

Källa: Svensk Handel, Novus.

Totalt sett e-handlade svenska konsumenter för ca 3,5 miljarder kronor från utlandet under fjärde kvartalet 2021.

Omsättning i e-handeln från utlandet, miljarder kronor, löpande priser.

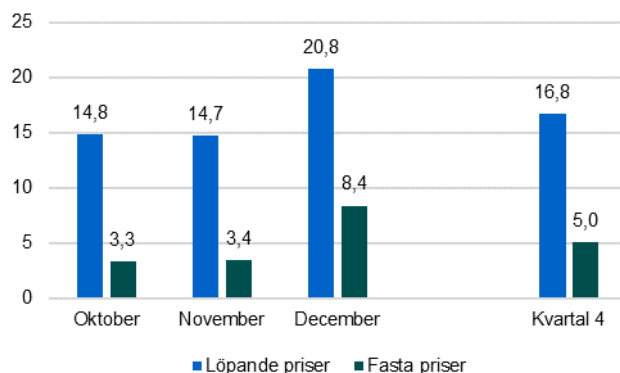

Källa: Svensk Handel, Novus.

Prisuppgångar driver tillväxten i partihandeln

Partihandeln fortsätter att prestera höga tillväxttal efter 2020 års låga nivåer. Även i ljuset av svaga tillväxttal i kvartal 4 2020 är dock tillväxttakten under det senaste kvartalet uppseendeväckande hög, 16,8 procent i löpande priser. Ökningen i volym uppgick till 5 procent.

Omsättningstillväxt i partihandeln fjärde kvartalet 2021 jämfört med samma kvartal 2020, procent.

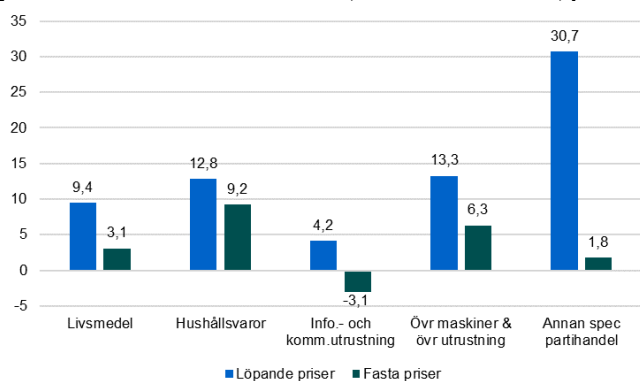

Källa: SCB.

Alla partihandelns stora delbranscher presterar höga eller mycket höga tillväxttal i löpande priser. Den främsta förklaringen till den höga tillväxttakten är prisutvecklingen i den specialiserade partihandeln med insatsvaror till industrin. Här ingår bland annat partihandel med bränsle. Delbranschen står för cirka 25 procent av partihandelns totala omsättning och växte med 30,7 procent fjärde kvartalet. Prisökningar förklarar i princip hela tillväxten.

I ett historiskt perspektiv är prisutvecklingen dock just nu hög eller mycket hög, inte bara i specialiserad partihandel utan i samtliga stora partihandelsbranscher. Prisökningarna är cirka 7 procent i partihandeln med livsmedel, partihandeln med informations- och kommunikationsutrustning samt partihandeln med övriga maskiner och övrig utrustning. I partihandeln med hushållsvaror, som emellertid historiskt sett inte uppvisar lika stora prissvängningar som de delar av partihandeln som betjänar industrin, är prisuppgången inte lika hög, 3,6 procent.

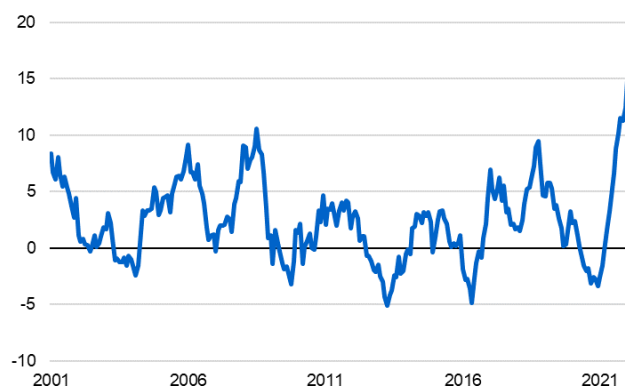
Omsättningstillväxt inom partihandeln fjärde kvartalet 2021 jämfört med samma kvartal 2020, utvalda branscher, procent.

Källa: SCB.

Prisutvecklingen i hela partihandeln var 12,9 procent i *december* 2021, vilket är den högsta inflationssiffran i SBC:s statistikserie från 2001 och framåt. Till stor del drevs denna uppgång av handel med råvaror. Prisutvecklingen i partihandeln i *januari* 2022 enligt SCB:s Tjänsteproduktionsindex är ännu högre, 14,9 procent.

Implicitprisutveckling inom partihandeln, jan 2001 t.o.m. jan 2022.

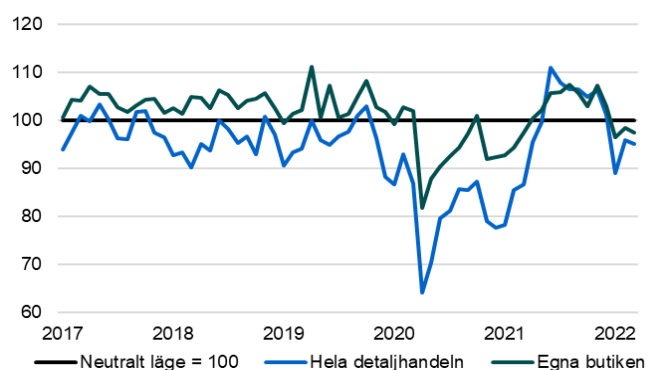

Källa: SCB. Omsättning i partihandeln (2001–2021) och Tjänsteproduktionsindex (jan 2022).

Handelsbarometern: Pristryck och krigsordrar ner partihandelns förväntningar

De tre inledande månaderna 2022 har varit händelserika för handeln. Året inleddes med återinförda restriktioner, vilket drog ner handelns förväntningar och innebar en rejäl nedgång för Handelsbarometerns framtidsindikator. När restriktionerna sedan hävdes i februari höjdes åter stämmningsläget, men detta varade inte länge. Kriget i Ukraina har skakat om världen och även påverkat handlarnas syn på den närmaste framtiden, även om det skiljer sig en del mellan delbranscherna. I mars 2022 är hela handeln mindre optimistisk än i februari, men för den fysiska butikshandeln är skillnaden inte särskilt stor. Butikshandelns syn på detaljhandeln i stort tappade 0,7 enheter till 95,1. Partihandelns sentiment har däremot blivit betydligt mindre optimistiskt jämfört med i februari och framtidsindikatorn sjönk i mars 2022 med 6,4 enheter till 92,1.

Fysiska butikshandelns framtidsindikator avseende egen butik och hela detaljhandeln. Index 100 = neutralt läge

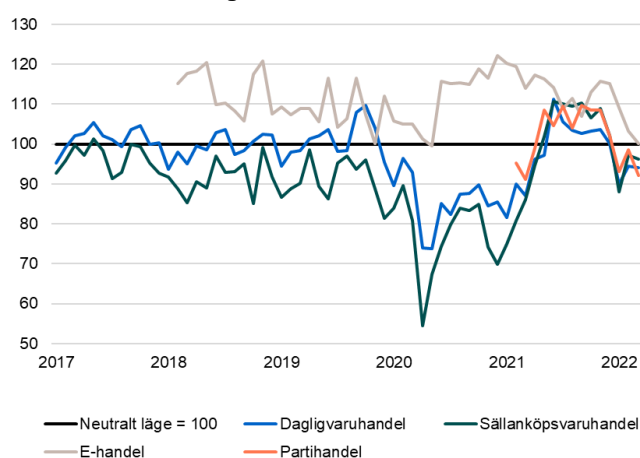

Källa: Handelsbarometern, Svensk Handel.

E-handeln tappade 3 enheter i mars, till 100,2. Trots nedgången ligger e-handeln, som enda delbransch, över neutralvärdet 100. E-handeln hade en stark utveckling under stora delar av 2020 och 2021 när det fanns restriktioner i butikerna för att förhindra spridning av coronaviruset. När dessa hävdes i februari sjönk optimismen betydligt och denna tendens fortsatte i mars.

Den fysiska butikshandelns två branscher, sällanköpshandeln och dagligvaruhandeln, ligger båda en bit under neutralvärdet 100, vilket de gjort hittills under 2022.

Handelsbarometern, framtidsförväntningar per bransch. Index 100 = neutralt läge.

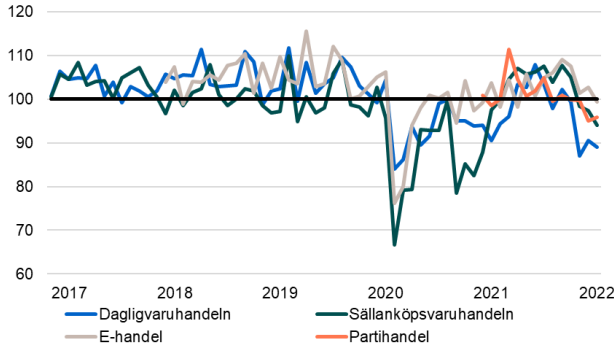
Källa: Handelsbarometern, Svensk Handel.

Lönsamhet: Dystra utsikter för lönsamheten i handeln

Lönsamhetsomdömet rörande den egna verksamheten var som högst under hösten 2021, enligt Handelsbarometern. Sedan dess har omdömena backat brett bland delbranscherna inom handeln. Tydligast är nedgången inom dagligvaruhandeln, följt av sällanköpsvaru-, parti- och e-handeln. För dagligvaruhandlare är ökat pristryck på livsmedel och införda pandemirestriktioner i slutet av 2021 de mest troliga orsakerna till delbranschens lönsamhetsomdöme som i mars 2022 är på den lägsta nivån sedan maj 2020. Även e-handeln, som klarat

sig relativt lindrigt undan de pandemieffekter som rått under de senaste två åren, befarar sämre tider för lönsamheten.

Lönsamhetsomdöme inom handeln t.o.m. mars 2022. Index 100 = neutralt läge.

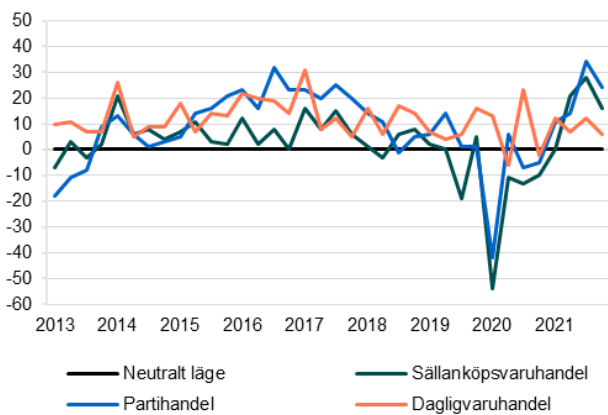

Källa: Handelsbarometern

Anställningsplanerna vände tvärt ner fjärde kvartalet

I det fjärde kvartalet backade förväntningarna på antal anställda inom partihandeln, även om den absoluta nivån är fortsatt hög. I sällanköpshandeln sågs en liknande utveckling med markant tillbakagång i anställningsplanerna. Dagligvaruhandels förväntningar vände återigen ner efter en svag studs upp i det tredje kvartalet. Delbranschen fortsätter att stabilisera sig över nollstrecket, efter de kraftiga svängningarna under 2020. Den lägre volatiliteten mellan mätningarna måste ses som ett sundhetstecken, där handlare har en klarare uppfattning om framtida anställningsbehov. Detta samtidigt som osäkerheten troligtvis är större bland sällanköpsvaru- och partihandlare, trots anställningsplaner på höga nivåer.

Förväntningar på antal anställda inom handeln t.o.m. fjärde kvartalet 2021, netttotal.

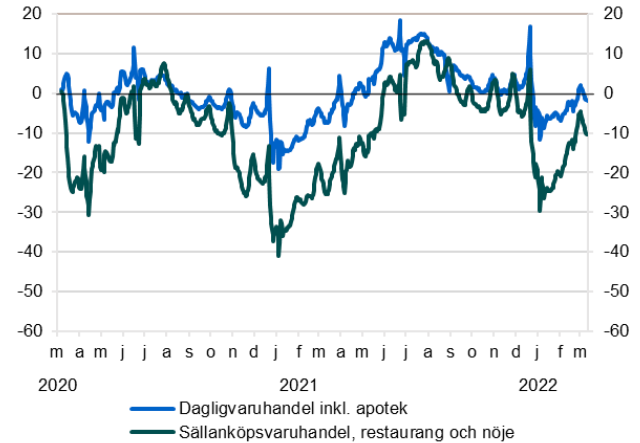
Källa: Konjunkturinstitutet.

Normalisering av personrörelser

Data från Google, som baseras på mobiltelefonanvändning, visar att personrörelser inom sällanköps- och dagligvaruhandeln, likt i följ, återhämtat sig markant sedan nyårsdagen. I likhet med 2020 sågs en ökad aktivitet under julhandeln 2021 som efter julafton följdes av ett kraftigt fall. Den mest troliga utvecklingen i personrörelserna under våren är stadigt ökande aktivitet. Personrörelserna i dagligvaruhandeln är i princip

tillbaka på samma nivå som innan pandemin medan sällanköpsvaruhandeln ligger omkring 10 procent lägre. Personrörelserna har däremot fallit tillbaka något under mars, där en tänkbar orsak är sportlov. Data för kollektivtrafik användning indikerar en 25 procent lägre aktivitet i de tre storstadskommunerna i mars jämfört med januari 2020, även om kurvorna även här pekar kraftigt uppåt. Detta i kombination med "slutet på pandemin" är troligtvis en förklaring till den sänkta framtidsoptimismen inom e-handeln i Handelsbarometern de senaste månaderna.

Avvikelse i antal personer som vistas inom givna områden jämfört med januari 2020, procent

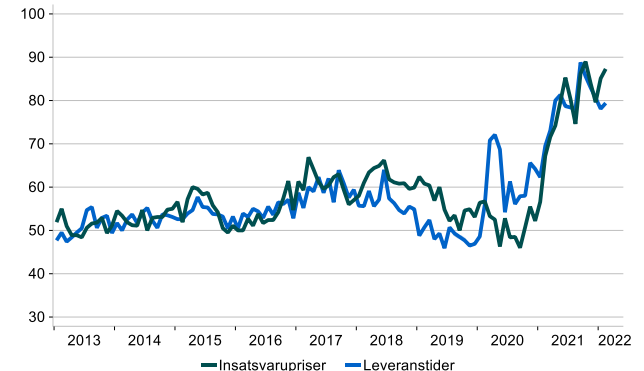

Källa: Google Mobility Report. Data t.o.m. 8 mars 2022.

Företagen vittnar om fortsatt långa leveranstider och höga insatsvarupriser

Varje månad frågar Swedbank och Silf totalt 400 inköpschefer i tillverkningsindustrin och tjänsteindustrin om utvecklingen i deras verksamhet jämfört med närmast föregående månad. Svaren på dessa frågor sätts samman till ett så kallat *inköpschefsindex* där ett värde över 50 anses indikera en uppgång i konjunkturen för industri-/tjänsteföretagen. Ett värde under 50 indikerar en nedgång. Ett värde över 50 för leveranstider kan tolkas som ett högre kapacitetsutnyttjande eller problem i transportkedjan. Vid ett utfall över 50 för insatsvarupriser stiger priserna, vilket kan bero på högre efterfrågan, lågt utbud eller en kombination av dessa.

Tjänstesektorns nulägesbedömning t.o.m. februari 2022, ej säsongrensat

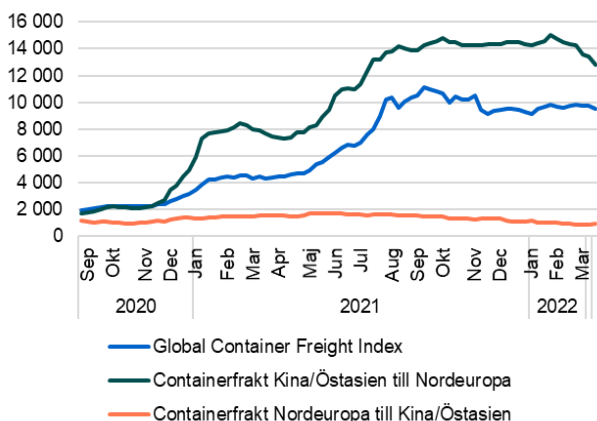
Källa: Swedbank/Silf

Även chefer inom tillverkningsindustrin får samma frågor varje månad och både deras och chefer inom tjänstesektorns nulägesbedömningar vittnar fortsatt om ett mycket ansträngt leveransläge och höga priser på insatsvaror. Inom tillverkningsindustrin har bedömda leveranstider och insatsvarupriser tydligt backat sedan slutet på förra året. Samtidigt fortsätter insatsvarulagren inom tillverkningsindustrin att stiga och ligger nu på den högsta nivån någonsin uppmätt i denna tidserie. Inom tjänstesektorn har leveranstider och insatsvarupriser backat något sedan toppen i september/oktober. Detta kan tolkas som att priserna har legat still, eller åtminstone inte fortsatt att stiga i samma takt som innan.

Containerpriserna på frakt från Asien har sjunkit – men bara tillfälligt?

Från en etablerad prisnivå på runt 2 000 USD per 40-fotscontainer började priserna stiga markant i slutet av 2020 och läget blev förstås inte bättre av att Suezkanalen blockerades i mars 2021. Därefter har kinesiska hamnar stängt ned vid olika tillfällen. Kina har under en lång tid bedrivit en så kallad "zero-covid"-policy som lett till nedstängningar av hela städer, inklusive hamnar för containerfrakt, för att få bukt med smittan. Hittills har denna strategi varit framgångsrik i termer av antal bekräftade fall och dödsfall. För internationella sjöfarten som utgår från kinesiska hamnar har denna policy däremot varit förödande. Sedan augusti 2021 har containerfraktpriserna – dels från Kina/Ostasien till Nordeuropa, dels globalt – legat på en hög platå. Det globala containerfraktpriset, som är ett viktat genomsnitt av priset på de 12 största fraktrutterna i världen, nådde en tydlig topp i början av september. Sedan dess har priset legat på omkring 10 000 USD. Priset per fraktad container från Kina till Nordeuropa har sedan toppen på 15 000 USD i slutet av januari i år sjunkit tillbaka markant och ligger under vecka 11 på omkring 12 800 USD. Detta är fortfarande en extremt hög prisnivå, men en ljusglimt i mörkret är att priset inte ser ut att ha påverkats nämnvärt av Rysslands invasion av Ukraina och de sanktioner som dömts ut till följd av detta.

Containerfraktpriser per 40-fotscontainer, USD

Källa: Freightos Baltic. Data t.o.m. 18 mars 2022.

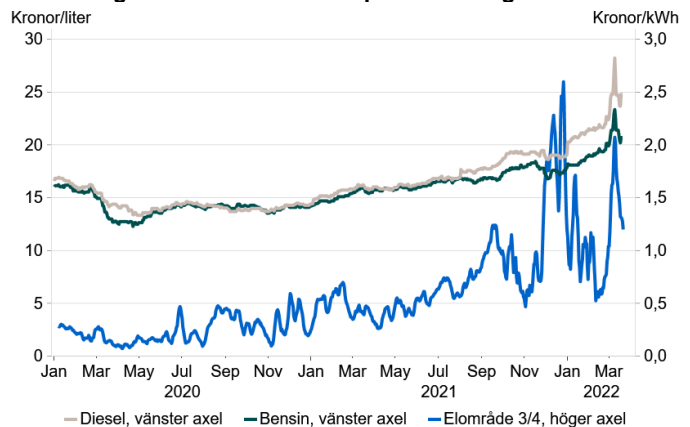
En särskild händelse under 2021 var när Kina stängde en nyckelterminal i hamnen Ningbo-Zhoushan – världens tredje mest trafikintensiva hamn. Detta gjordes efter att en hamnarebetare testade positivt för covid-19. Med ett ökat antal

bekräftade covid-19-fall under februari och mars i år kommer fraktproblematiken troligtvis att förvärras och det är inte otänkbart att containerfraktpriserna stiger igen som en följd av smittspridning i Kina.

Kraftigt stigande priser på el och drivmedel

Priset på bensin och diesel låg i snitt på knappt 16 kronor under 2019. Samma år låg hushållens utgifter kopplade till drivmedel på omkring 45 miljarder kronor. Hittills i år ligger snittpriset på bensin på 19,5 kronor, och hittills under mars månad har snittpriset legat över 21 kronor. Om drivmedelspriserna ligger kvar runt 20 kronor per liter kommer det, allt annat lika, innebära en utgiftsökning för hushållen på drygt 10 miljarder kronor. Visserligen dämpas effekten av de stödpaket som regeringen presenterade i mitten på mars, bland annat i form av sänkt drivmedelsskatt samt kompensation till bilägare på minst 1000 kronor som totalt beräknas kosta 8 miljarder kronor.

Utveckling av drivmedels- och elpriser i Sverige

Källa: OKQ8, Nord Pools spot-priser samt egna beräkningar

I procentuella termer har elpriset haft den kraftigaste utvecklingen under andra halvan av 2021 och inledningen av 2022. Mellan 2010 och 2020 låg spot-priset för el på elbörsen Nord Pool på cirka 35 öre/kWh, och volatiliteten i priset var relativt låg under denna tidsperiod. Från och med 2021 och framåt har priset legat på 74 öre/kWh - mer än dubbelt så högt som mellan 2010–2020. Tittar man från september 2021 och framåt ligger snittpriset på över en krona per kWh eller tre gånger så högt som det historiska genomsnittet. För konsumenterna ligger den totala kostnaden inklusive skatter och elcertifikat på ungefär den dubbla nivån. Elprisutvecklingen har i stort sett varit helt oavhängig inhemsk tillgång och efterfrågan på el. Den extrema utvecklingen i elpriset förklaras till största del av stigande pris på naturgas, men även av att vindstyrkan varit låg norr om alperna under stora delar av vintern, vilket lett till höga elpriser i Tyskland. Detta påverkar numer även den svenska elmarknaden.

Läget på energimarknaden förvärrades ytterligare i samband med Rysslands invasion av Ukraina i slutet av februari och de sanktioner som följde. USA har från och med mars 2022 slutat importera rysk olja – något som gav ett tydligt utslag i både drivmedels- och elpriserna i Sverige i början av mars. Sedan denna topp har priset på både drivmedel och el fallit tillbaka – främst drivet av att osäkerheten på råvarumarknaden avtagit. I takt med att det blir varmare och elkonsumtionen minskar är

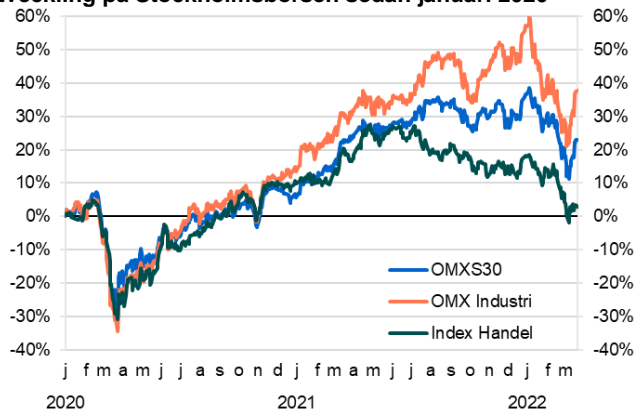
det rimligt att anta att elpriserna fortsätter neråt under våren, men att de trots detta kommer ligga på en klart högre nivå än historiskt. Gällande drivmedelspriserna beror dessa utslutande på oljepriset, som för närvarande är ovanligt svårt att förutspå. Av allt att döma verkar marknaden mer optimistisk kring tillgång på olja nu än den var i början av mars. Mycket av denna optimism förklaras troligtvis av att oljekartellen OPEC beslutat att öka produktionen i april.

Aktiemarknaden vänder upp – men tuffare för handelsföretag

Coronapandemin triggade inledningsvis ett globalt börsfall på över 30 procent. Länder stängde ner, framtidsutsikterna blev till sand och inom handeln rådde en stor osäkerhet kring hur pandemieffekterna skulle slå mot den egna verksamheten. Men redan den 23:e mars 2020 bottnade världens börser, inklusive Stockholmsbörsen, för att sedan påbörja resan uppåt. Aktiemarknaden blickar vanligtvis 6 till 12 månader fram i tiden och prissättningen på aktiemarknaden kan sägas vara en funktion av bolagens framtida vinster, vilket gör den till en bra indikator för hur företagen bedöms utvecklas framåt. Den extrema rörelsen på världens kapitalmarknader under våren 2020 indikerar att många såg framför sig att slaget mot världsekonomin skulle bli hårt, men också att återhämtningen skulle bli kraftig – vilket i efterhand visade sig stämma.

Börsutvecklingen för de noterade svenska handelsföretagen höll i princip jämn takt med övriga börsen fram till juli 2021. Efter detta började handelsföretagens aktiekurser dala samtidigt som Stockholmsbörsens industribolags aktiekurser fortsatte stiga. Sedan årsskiftet 21/22 har däremot inflation och oro för den geopolitiska utvecklingen satt avtryck i aktiekurserna. Rysslands invasion av Ukraina den 24 februari fick kapitalmarknaderna att skaka till ordentligt och stärkte tesen om ett stagflationsscenario där BNP-tillväxten avtar samtidigt som inflationen stiger. Stockholmsbörsen backade mer än 20 procent mellan 5 januari och 8 mars. Vändningen uppåt efter den 8 mars har varit kraftig främst i industribolagens aktiekurser, samtidigt som handelsföretagen knappt sett någon återhämtning alls i kurserna. Det är få branscher som gynnas av ett stagflationsscenario, och detta gäller framför allt handeln där konkurrensen är hård.

Utveckling på Stockholmsbörsen sedan januari 2020

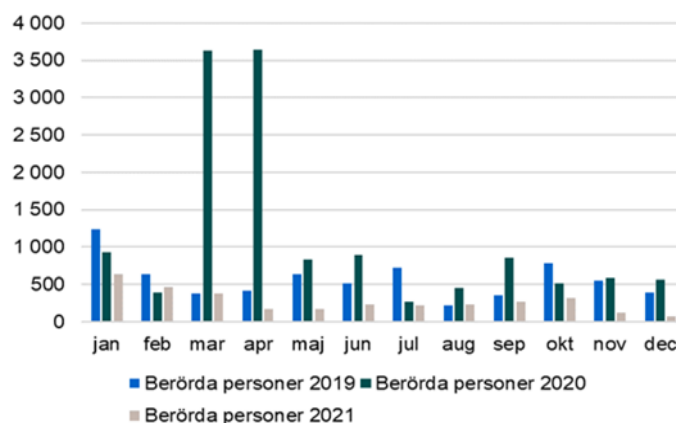
Källa: Börsdata och egna beräkningar

76 procent färre varslade 2021 jämfört med 2020

Under november 2021 varslades endast 126 personer, vilket är det lägsta antalet uppmätt en enskild månad sedan 2016. Antalet varsel sjönk sedan ytterligare under december då endast 72 personer berördes. Totalt antal varslade fjärde kvartalet 2021 var 514 personer, 69 procent färre jämfört med motsvarande kvartal 2020. Under hela 2021 varslades totalt 3298 personer, en minskning med 76 procent jämfört med 2020 då totalt 13 550 personer varslades.

Hur många av de varslade som i slutändan faktiskt blir uppsagda är oklart, men det är erfarenhetsmässigt färre än antalet som blir varslade.

Antal varslade personer per månad inom handeln, januari 2019–december 2021

Källa: Arbetsförmedlingen.

Sysselsättningen återhämtar sig, korttidspermitteringarna på lägre nivå

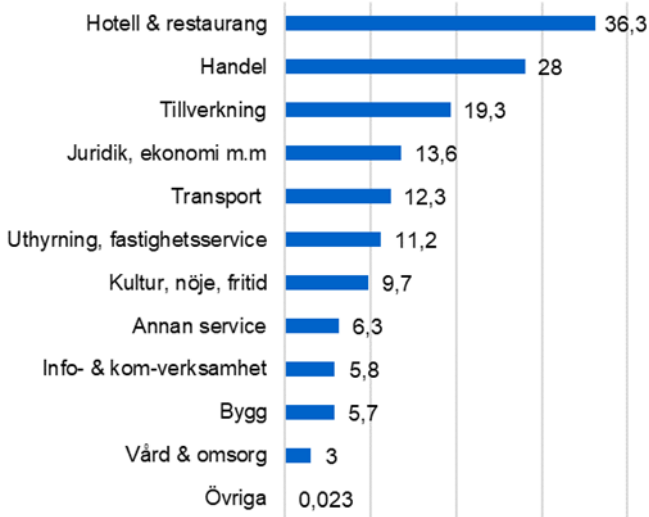
Under januari till och med december 2021 ökade antalet sysselsatta inom handeln med cirka 20 000 personer.

I december 2021 uppgick antalet sysselsatta i Sverige (enligt den nya definitionen), till knappt 5 miljoner. Av dessa sysselsatte handeln 544 000, alltså drygt 11 procent.

Antalet korttidspermitteringar har under 2021 legat på en lägre nivå jämfört med 2020 då nästan en femtedel av de sysselsatta inom handeln någon gång var korttidspermitterade.

Antalet ansökningar om korttidspermittering som inkommit under 2021 omfattar drygt 28 000 antal anställda inom handeln, varav ansökningar som berör cirka 20 600 antal anställda blivit godkända per den 15 mars 2022. Totalt sett har företagen inom handeln ansökt om cirka 1,5 miljarder i stöd för korttidsarbete till och med nämnda datum.

Antal personer berörda av korttidsarbete under 2021 till och med 25 november. Tusental personer per delbransch.

Källa: Tillväxtverket.

Antalet arbetade timmar inom handeln fortsätter återhämta sig

Under pandemin föll sysselsättningen och därmed företagens totala lönesumma kraftigt när många korttidspermitterades, andra blev av med jobben och nya anställningar pausades. Eftersom sysselsättningsstatistiken för närvarande är under omarbetning hos SCB och inte går att jämföra över tid har vi istället tittat på utvecklingen av lönesumman, de genomsnittliga timlönerna enligt konjunkturstatistiken och antalet arbetade timmar. Antalet arbetade timmar kan beräknas med bra precision utifrån de två förra variablerna.

Först under andra kvartalet 2021 nådde sysselsättningen (mätt i antalet arbetade timmar) 2019 års nivå efter att ha legat still på förhållandevis låga nivåer i ett helt år, sett för handeln som helhet. Tredje kvartalet 2021 överträffades 2019 års nivå tydligt och under fjärde kvartalet steg antalet arbetade timmar inom handeln ytterligare. Jämfört med motsvarande kvartal 2020 ökade antalet arbetade timmar 5,8 procentenheter fjärde kvartalet 2021.

Utveckling av antal arbetade timmar inom handeln per kvartal jämfört med samma kvartal föregående år, procent

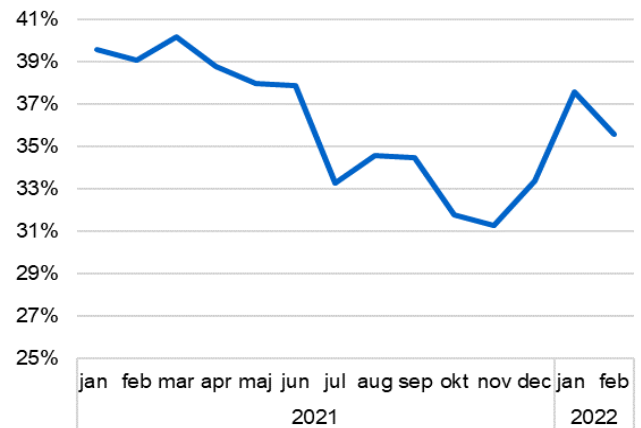

Källa: SCB och Svensk Handel, egna beräkningar. Avser SNI 45-47.

Andelen som arbetade hemifrån sjönk under februari

Sedan januari 2021 mäter SCB med hjälp av extrafrågor i arbetskraftsundersökningarna (AKU) förekomsten av hemarbete. Frågorna ställs till de personer som arbetat något under mätveckan och undersöker huruvida de arbetat hemifrån helt eller delvis på grund av corona. I diagrammet redovisas andelen i åldern 20-64 som uppgett att de arbetat hemifrån hälften eller mer av dagarna.

Andel personer som arbetat hemifrån hälften eller mer av dagarna januari 2021 - februari 2022. Hela arbetsmarknaden.

Källa: SCB, AKU extrafrågor relaterade till covid-19.

Periodens högsta värde nåddes mars 2021, då strax över 40 procent av samtliga sysselsatta uppgav att de arbetade hemifrån hälften eller mer av dagarna. Andelen sjönk sedan successivt till och med december 2021 då andelen hemarbetare återigen började stiga.

Periodens lägsta värden kan utläsas under oktober och november 2021 då 31,8 respektive 31,3 procent uppgav att de arbetat hemifrån hälften eller mer av dagarna. Detta indikerar att en större andel spenderade mer än hälften av arbetstiden på kontoret jämfört med föregående månader efter att Folkhälsomyndighetens allmänna råd om att arbeta hemifrån togs bort 29 september 2021.

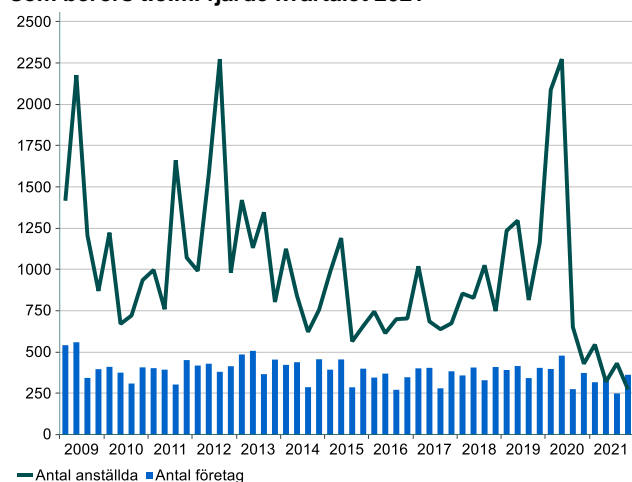
Under december 2021 uppgav 33,4 procent att de valt att arbeta hemifrån hälften eller mer av dagarna, en ökning med drygt 2 procentenheter jämfört med föregående månad. Detta sammanfaller med de skärpta restriktionerna som infördes 8 december, vilka bland annat innebar att arbetsgivare återigen skulle möjliggöra hemarbete.

Andelen hemarbetare ökade sedan ytterligare januari 2022 då 37,6 procent av de tillfrågade uppgav att de arbetade hälften eller mer av dagarna hemifrån. Under februari 2022 minskade andelen, vilket är en konsekvens av att Folkhälsomyndigheten 9 februari 2022 tog bort rådet att arbeta hemifrån. En successiv återgång till den fysiska arbetsplatsen rekommenderades, vilket gör att en ytterligare minskning i andelen som arbetar hemifrån bör förväntas framöver.

36 procent färre personer drabbade av konkurs fjärde kvartalet 2021

Totalt 362 handelsföretag gick i konkurs under fjärde kvartalet 2021, en minskning med 3 procent jämfört med motsvarande kvartal 2020. Antalet anställda berörda av konkurser var totalt 273, det vill säga färre än antalet företag, vilket innebär att en stor del av de handelsföretag som gick i konkurs under fjärde kvartalet var småföretag med få eller inga anställda.

Antal företagskonkurser inom handeln och antal anställda som berörs t.o.m. fjärde kvartalet 2021

Källa: Tillväxtnalys.

Antalet anställda berörda av konkurser var 36 procent färre fjärde kvartalet 2021 jämfört med motsvarande kvartal 2020. Störst minskning i antal anställda berörda av konkurser återfinns inom partihandeln där 49 procent färre anställda berördes av konkurser jämfört med motsvarande kvartal 2020.

Sett till hela 2021 minskade såväl antalet konkurser som antalet anställda berörda av dessa jämfört med 2020. Sammanlagt 1269 företag gick i konkurs under 2021, en minskning med 17 procent. Konkurserna berörde 1569 anställda, 71 procent färre jämfört med 2020.

I detaljhandeln inleddes under hela 2021 konkurser i 643 företag, vilka berörde 970 anställda, en minskning med 14 respektive 76 procent. I partihandeln minskade antalet konkurser med 31 procent och antalet anställda berörda av dessa med 61 procent.

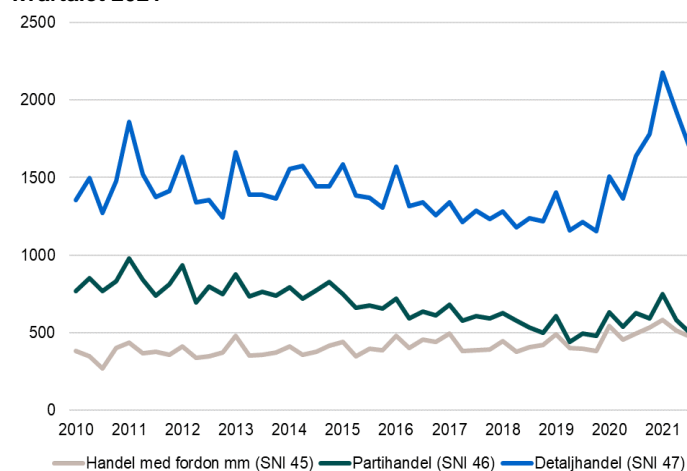
Över hälften av detaljhandelsföretagen startades inom e-handeln

Efter en påtaglig ökning i antalet nystartade handelsföretag under 2020 till och med första kvartalet 2021, framför allt inom detaljhandeln, vände trenden under andra kvartalet 2021 då något färre företag startades, jämfört med första kvartalet. Under tredje kvartalet 2021 minskade antalet nystartade handelsföretag ytterligare, jämfört med andra kvartalet, främst inom partihandeln.

Inom hela näringslivet startades totalt 18 278 företag under tredje kvartalet 2021, en ökning med 1 procent jämfört med motsvarande kvartal 2020. Av dessa startades 2658 företag inom handeln, en minskning med fyra procent jämfört med samma kvartal föregående år.

Inom detaljhandeln startades under tredje kvartalet 1687 företag, en ökning med 3 procent jämfört med samma kvartal föregående år. Över hälften av dessa (55 procent) startades inom e-handeln. Inom e-handeln startades flest företag inom handel med övriga varor. För handel med motorfordon m.m och partihandeln minskade antalet nystartade företag med 4 respektive 20 procent jämfört med föregående år. Största delen av de nystartade företagen inom handel med motorfordon återfinns inom delbranschen allmän service och reparation av motorfordon, medan inom partihandeln startade flest företag inom delbranschen kläder och skodon.

Antal nystartade företag inom handeln till och med tredje kvartalet 2021

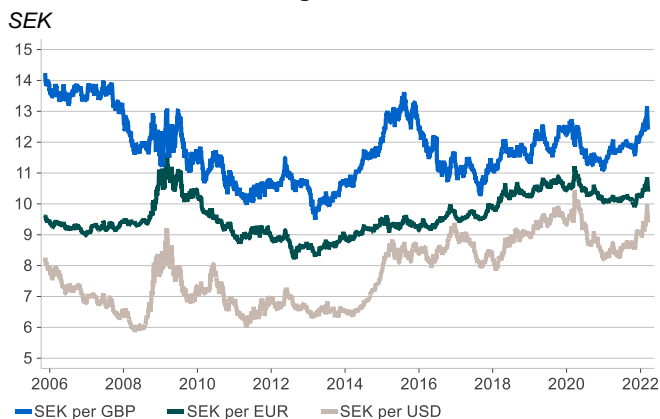

Källa: Tillväxtnalys.

Kraftiga fluktuationer i kronkursen efter Rysslands invasion av Ukraina

Den senaste tidens händelseutveckling i världen med den ryska invasionen av Ukraina har medfört relativt kraftiga fluktuationer av den svenska kronkursen. I krigets inledande skede tappade kronan kraftigt i värde gentemot de större valutorna, framför allt mot dollarn, men en återhämtning har skett sedan den 8 mars 2022. Det kan bero på att den initiala chocken över kriget då hade lagt sig, men kronans förstärkning hänger också samman med börsens vändpunkt den 8 mars samt med den senaste inflationssiffran som landade på 4,3 procent. Detta var betydligt högre än marknaden räknat med och medför förväntningar på att Riksbanken kommer att behöva höja reporäntan tidigare än man trott. I dessa oroliga tider ändras förutsättningarna snabbt, men i mitten av mars var kronan i princip oförändrad gentemot euron och hade stärkts något mot pundet, jämfört med innan invasionen. Sedan kriget inleddes har euron försvagats mot dollarn, något som sannolikt beror på att sanktionerna mot Ryssland drabbar Europa värre än USA samt att ECB för närvarande inte bedöms höja styrräntan lika mycket som Federal Reserve.

Svenska kronans utveckling mot EUR, USD och GBP

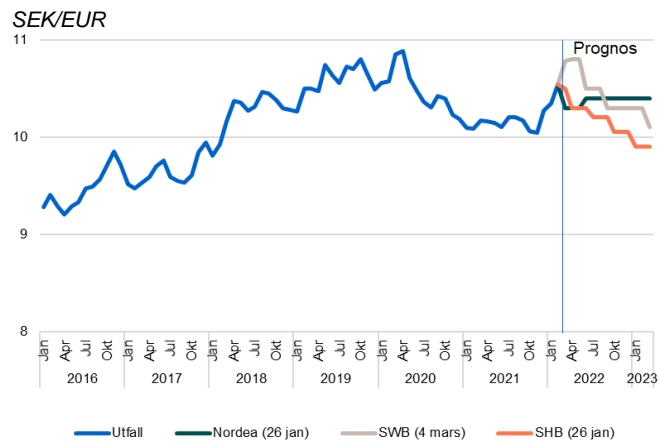
Källa: Riksbanken. Dagskurser t.o.m. 17 mars 2022.

Som vanligt vid oroligheter och kriser söker sig investerare till säkrare placeringar och så kallade safe-haven valutor såsom den amerikanska dollarn och schweizerfrancan, medan mindre valutor som den svenska kronan ses som mindre attraktiva och tappar i värde. Förutom att kronan är en liten valuta bedöms den inte vara särskilt likvid och utöver det ökar närheten till Östeuropa osäkerheten. Den svenska kronan har haft en svag utveckling gentemot dollarn sedan sommaren 2021, det vill säga långt innan kriget bröt ut. Det beror förmodligen på att den amerikanska centralbanken då kom med beskedet att landets styrränta kommer att höjas tidigare än vad som tidigare har meddelats. I slutet av året spelade spridningen av omikron sannolikt också in.

Den fortsatt förhållandevis svaga kronkursen försvårar läget för importerande företag som redan har mötts av en rad bekymmer det senaste året. Förutom omfattande problem med frakt och leveranser har stigande råvarupriser och skenande energipriser dragit upp kostnaderna. Den trendmässigt försvagade kronkursen gör att kostnaderna stiger ytterligare. I de följande tre diagrammen finns prognoser över kronans utveckling mot euron, dollarn och pundet. Prognoserna kommer från

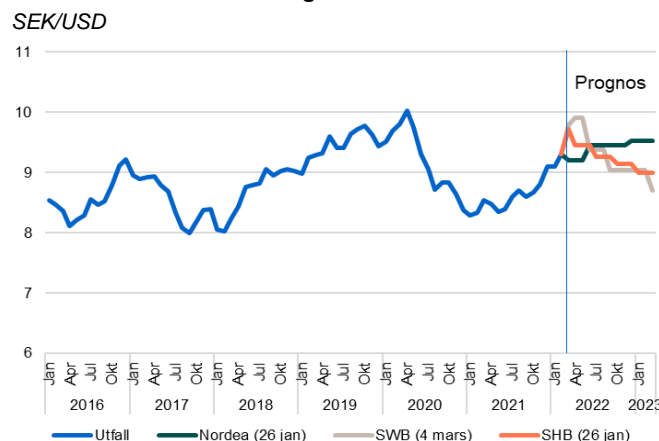
Swedbank, Handelsbanken och Nordea. Valutaprognoiser är generellt sett osäkra och i nuläget är osäkerheten större än vanligt. Värt att notera är att det endast är Swedbanks valuta-prognoiser som har uppdaterats efter att kriget i Ukraina inleddes den 24 februari, vilket framför allt påverkar prognoserna som ligger närmast i tiden.

Svenska kronans utveckling mot euron

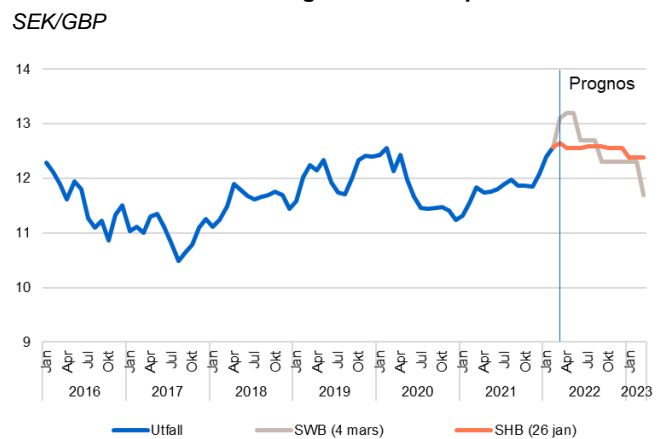
Källa: Riksbanken (utfall). Prognoser från Nordea, Swedbank (SWB) och Handelsbanken (SHB).

Svenska kronans utveckling mot amerikanska dollarn

Källa: Riksbanken (utfall). Prognoser från Nordea, Swedbank (SWB) och Handelsbanken (SHB).

Svenska kronans utveckling mot brittiska pundet

Källa: Riksbanken (utfall). Prognoser från Nordea, Swedbank (SWB) och Handelsbanken (SHB).

Fördjupning: Stigande inflation – hur påverkas handelns lönsamhet?

Inflationen började ta fart hösten 2021 och i februari 2022 tog KPI ett hopp uppåt när den landade på 4,3 procent, lika högt som den högsta nivån under finanskrisen. Även om de skenande priserna på el och drivmedel fortfarande står för en stor del av uppgången så har den högre inflationstakten breddats till fler varor och tjänster de senaste månaderna. Bland annat har priserna på hotell- och restaurangbesök, möbler och bilar tagit fart på sistone. Livsmedel, som är en av hushållens absolut största utgifter, ökade i sin helhet med 4 procent i pris, men många varugrupper har blivit betydligt dyrare än så, exempelvis har kaffe och tomater stigit med ungefär 30 procent i pris på ett år.

Konsumentprisindex (KPI) och KPIF-XE (fast ränta och rensad för energikostnader), 12-månadersförändringen (inflationen), procent

Källa: KPI, KPIF-XE, SCB

Data t.o.m. feb. 2022

I februari var den underliggande inflationen, det vill säga den som är rensad för energipriser och förändringar i ränteläget, 3,4 procent. Det är den högsta siffran sedan 1990-talet och långt över Riksbankens prognoser. Tidigare bedömdes den högre inflationen vara något tillfälligt som skulle falla tillbaka när elpriserna sjönk, men läget har förändrats. Inte minst kommer kriget i Ukraina driva upp priserna på energi, spannmål och enskilda metaller ytterligare. Utöver detta finns det fortsatt en global problematik kring frakt, leveranser och råvaror, som också är inflationshöjande faktorer.

Företagens kostnadsökningar kommer allt närmare konsumenten

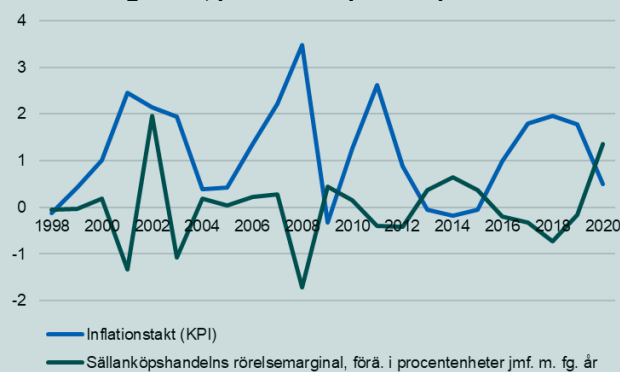
De prisökningar som företagen möter har, bland annat av ovan nämnda anledningar, varit långt högre än konsumentinflationen de senaste månaderna. Exempelvis var Importprisindex i januari i år hela 23,8 procent högre än motsvarande månad året innan. Med några månaders eftersläpning börjar nu företagens kostnadsökningar att gå över till konsumentledet. I januari och i februari ställdes i Handelsbarometern en fråga hur handlarna planerar att höja (eller har höjt) sina priser under första kvartalet i år. I januari svarade 35 procent av

handlarna att de höjt sina priser mer eller mycket mer än tidigare år och i februari hade andelen ökat till 45 procent. Partihandeln följt av livsmedelshandeln var de delbranscher där flest hade höjt priserna mer än tidigare år medan e-handlarna i minst utsträckning gjort det.

Visst samband mellan inflation och rörelsemarginal inom sällanköpsvaruhandeln

Än så länge är det svårt att göra några säkra bedömningar av hur den höga inflation som råder just nu kommer att påverka handelns lönsamhet. Men genom historiska jämförelser kan man se hur handelns rörelsemarginaler har påverkats av hög KPI-inflation. Tesen är att handlarnas rörelsemarginal går ner när inflationen är hög, men hur väl stämmer det? Vår analys visar att det finns ett negativt samband mellan inflation och rörelsemarginal för sällanköpsvaruhandeln som helhet, men att det skiljer sig åt mellan olika delbranscher.

KPI-inflationen och förändring i sällanköpsvaruhandelns rörelsemarginaler, procent respektive procentenheter

Källa: Företagens ekonomi, KPI, SCB

Data t.o.m. 2020

Med negativt samband menas att rörelsemarginalen och inflationen har haft motsatt utveckling; när inflationen har gått upp har sällanköpshandelns rörelsemarginal sjunkit och tvärtom. Om man ser på olika delbranscher inom sällanköpsvaruhandeln så är det negativa sambandet mellan rörelsemarginal och KPI särskilt stort för klädhandeln.

KPI-inflationen och förändring i klädhandelns rörelsemarginaler, procent respektive procentenheter

Källa: Företagens ekonomi, KPI, SCB

Data t.o.m. 2020

En regressionsanalys visar att också järn- och byggbranschens samt skohandelns rörelsemarginaler har ett negativt samband med KPI. För andra sällanköpsbranscher såsom handeln med sportartiklar, möbler, heminredning, skönhetsprodukter, blommor och smycken visar analysen inte något samband med KPI-inflationen. Inte heller för dagligvaruhandeln finns det något signifikant samband mellan branschens rörelsemarginaler och de stigande priserna i samhället.

Dagligvaruhandeln kan i högre grad föra över prisökningar till konsumenten

Något som skiljer sig åt mellan dagligvaruhandeln och kläd- och skohandeln är differensen mellan den prisutveckling som företagen själva möter med den som når konsumenten. För dagligvaruhandeln följer företagets prisökning på det som de köper in och den prisutveckling som når ut till konsumenten varandra väl med en relativt hög korrelation. För klädhandeln är kopplingen betydligt svagare och korrelationen mellan företagets inflation och prisökningen ut till konsumenten är mycket låg.

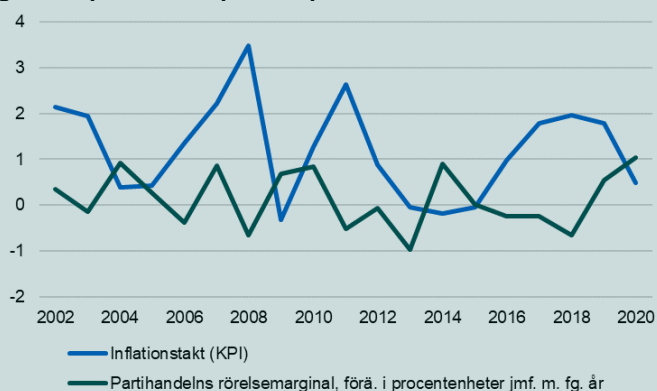
Under perioden 1998–2020 steg KPI för livsmedel med i genomsnitt 1,7 procent per år. Samtidigt steg ITPI för livsmedel (som mäter de priser företagen möter på den svenska och utländska marknaden) med i snitt 2,1 procent årligen.

Motsvarande siffror för klädhandeln var att konsumentpriset, KPI, för kläder och skor ökade med 0,6 procent per år medan företagets prisökning (enligt ITPI för kläder och skor) i genomsnitt var 2,4 procent. Dagligvaruhandeln kunde alltså föra över en relativt stor del av deras prisökning till konsumentledet medan klädhandeln inte kunde göra det.

Inflation utmaning även för partihandelns lönsamhet

I partihandeln var prisutvecklingen mellan år 2001 och 2020 i genomsnitt betydligt högre än den totala inflationen enligt KPI. Prisutvecklingen i partihandeln var i genomsnitt 2,2 procent om året medan inflationen var 1,3 procent om året. Partihandeln behöver kompensera sig för sina egna ökade inköpskostnader (här mätt som prisökningar i ITPI, se förklaring i föregående kapitel) som också generellt ökat snabbare än KPI. Vanligen följer prisutvecklingen i partihandeln prisutvecklingen i ITPI i mycket hög utsträckning.

KPI-inflationen och förändring i partihandelns rörelsemarginaler, procent respektive procentenheter

Källa: Företagens ekonomi, KPI, SCB

Data t.o.m. 2020

Det statistiska sambandet mellan utvecklingen i KPI och förändringar i partihandelns rörelsemarginaler är, som förväntat, negativt. Korrelationen är dock relativt svag.

En regressionsanalys av hur rörelsemarginalen i partihandeln har samvarierat med dels inflationen, dels *nettoprisutvecklingen* (prisutvecklingen i partihandeln minus utvecklingen i ITPI) och volymförsäljningsutvecklingen ger statistiskt säkerställda resultat för alla tre ovanstående faktorer. Under perioden 2001–2020 har en ökning av inflationen med en procentenhet inneburit att rörelsemarginalen minskat med drygt en tredjedels procentenhet. Ökad nettoprisutveckling eller försäljning inverkade positivt på rörelsemarginalen men effekterna är svagare än för KPI.

Motsvarande separata skattningar av partihandeln med livsmedel respektive partihandeln med hushållsvaror genererar inga statistiskt säkerställda samband mellan lönsamheten i dessa delbranscher av partihandeln och prisutvecklingen och försäljningsutvecklingen. Riktningen på sambanden är emellertid desamma då inflationen i de delar av KPI som rör daglig- respektive sällanköpsvaror samvarierar negativt med lönsamheten i delbranscherna inom partihandeln.

Vilka slutsatser går att dra?

- För sällanköpsvaruhandeln som helhet har det funnits ett negativt samband mellan inflationen i samhället (KPI) och handlares lönsamhet (mätt som rörelsemarginal) under de senaste 20–25 åren. När inflationen stiger sjunker alltså lönsamheten. Men det skiljer sig åt mellan delbranscherna, för flera av dem fanns inte detta samband, medan det var tydligt för bland annat klädhandeln.
- Lönsamheten inom dagligvaruhandeln har historiskt inte påverkats av KPI-inflationen i någon större utsträckning.
- När handlares egna inköpspriser stiger har dagligvaruhandeln kunnat föra över prisökningarna till konsumentledet i betydligt högre utsträckning än vad till exempel klädhandeln har kunnat.
- I partihandeln fanns under 2000-talet ett visst negativt samband mellan lönsamheten och inflationen enligt KPI. Högre inflation har alltså vanligen inneburit något minskad lönsamhet för partihandeln.
- En statistisk skattning av storleken på sambandet i partihandeln ger resultatet att en ökning av inflationen med en procentenhet, exempelvis från 1 till 2 procent, förutspår en minskning av rörelsemarginalen med en tredjedels procentenhet, exempelvis från 4,0 till 3,7 procent. Faktorer som ökad försäljningstillväxt och gynnsam prisutveckling i branschen kan dock mildra effekterna.

Nyckeltal för handeln

Utveckling i procent från motsvarande period föregående år

Procentuell utveckling i löpande priser om inget annat anges	2019					2020					2021				
	K1	K2	K3	K4	Helår	K1	K2	K3	K4	Helår	K1	K2	K3	K4	Helår
BNP, hushållens inkomster och konsumtion															
BNP fasta priser	2,4	1,3	3,0	1,4	2,0	0,1	-8,0	-2,1	-1,6	-2,9	-0,4	9,8	4,2	5,7	4,8
Hushållens disponibla inkomster, löpande priser	4,4	4,8	5,0	4,6	4,7	4,1	-4,4	1,7	3,2	0,9	3,6	7,2	5,7	5,2	5,5
Hushållens konsumtionsutgifter, löpande priser	1,8	2,6	3,8	3,5	2,9	0,9	-8,5	-3,3	-3,5	-3,7	0,2	11,1	8,8	11,3	7,9
Detaljhandelns försäljning (Handelsfakta) och e-handelsutveckling ¹															
Hela Detaljhandeln	3,0	3,5	4,2	3,0	3,4	5,2	1,3	3,1	2,9	3,1	4,5	8,6	5,4	5,6	6,1
E-handel	15	13	11	-	13	16	49	39	-	40	55	11	7	-18	6,0
Dagligvaruhandeln totalt	2,7	4,6	3,9	3,2	3,6	8,0	2,4	2,5	4,3	4,2	1,6	1,5	1,4	0,2	1,2
E-handel	19	24	30	17	22	27	114	101	136	95	128	27	3	-17	24
Sällanköpsvaruhandeln totalt	3,2	2,6	4,4	2,9	3,3	3,1	0,6	3,5	2,1	2,3	6,9	13,9	8,2	9,2	9,6
Elektronik	18,6	9,5	10,5	13,7	12,9	9,6	8,5	9,0	12,2	10,1	13,0	11,5	7,0	-3,5	5,8
E-handel	18	16	10	-	14	15	51	37	-	43	51	9	20	-21	4
Kläder och skor	7,3	-1,0	2,5	-1,4	1,4	-12,3	-25,3	-13,6	-17,9	-17,6	-4,6	25,3	13,5	22,7	14,9
E-handel	13,0	12,0	9,0	-	12	14	24	17	-	16	74	25	15	-11	17
Sport	9,0	0,7	6,4	0,8	3,9	-1,5	5,0	2,3	-3,2	0,8	13,1	-0,4	-2,1	13,4	5,3
E-handel	12	16	13	-	13	18	43	39	-	38	50	1	5	-4	8
Böcker	2,7	1,1	-3,6	-2,3	-0,7	1,1	-11,6	3,0	5,2	-0,1	0,5	10,7	3,8	4,3	4,6
E-handel	4,0	0,0	1,0	-	1	-2	29	20	-	26	30	-3	-4	-20	-3
Leksaker	-4,7	-28,2	-22,8	-25,9	-22,1	-14,2	3,3	17,6	8,5	4,6	16,5	25,0	13,4	14,3	16,6
E-handel	6,0	5,0	0,0	-	3	0	11	5	-	8	41	22	-17	-17	-4
Möbler och inredning	0,4	4,8	4,0	2,1	2,8	1,9	4,5	5,8	2,9	3,8	9,3	10,6	2,5	3,8	6,3
E-handel	17	13	13	-	14	23	71	73	-	63	48	17	14	-32	4
Bygg	5,6	1,4	5,0	0,0	2,8	7,4	19,9	14,2	16,4	15,0	16,9	11,3	6,2	5,0	9,5
E-handel	4	7	7	-	9	25	-	34	-	41	1	-1	-20	6	-5
Partihandelsindex															
Hela partihandeln	4,5	4,7	4,5	1,8	3,8	4,9	-9,1	-5,0	-3,5	-3,4	-1,5	13,2	8,5	16,8	9,3
Livsmedel	2,2	18,8	17,2	14,2	13,3	20,3	-11,3	-8,2	-8,3	-3,1	-11,1	6,0	6,8	9,4	2,6
Hushållsvaror	4,6	-1,2	1,2	0,3	1,1	1,1	-6,1	0,0	-1,5	-1,6	1,9	16,3	2,7	12,8	8,4
Info- & komm.utrustn	7,1	8,6	-6,0	-1,1	1,8	0,4	-5,1	1,3	0,6	-0,8	-4,3	-6,9	-3,4	4,2	-2,4
Övr maskiner & utrustn	6,5	7,7	8,1	3,8	6,5	1,2	-12,3	-6,6	-4,4	-5,8	3,3	8,2	3,7	13,3	7,3
Annan spec partihandel	2,3	-1,2	0,5	-4,9	-0,9	1,5	-12,4	-10,6	-4,6	-6,7	0,6	24,9	24,5	30,7	20,0
Handelsbarometern, indexnivå, kvartalsgenomsnitt. 100=neutralt															
Framtidsindikatorn Egen butik	101,3	105,5	102,6	104,6	103,5	101,3	86,7	94,7	95,1	94,5	94,8	102,7	106,3	104,3	99,1
Framtidsindikatorn Hela detaljhandeln	93,7	96,6	97,3	98,0	96,4	88,9	71,4	84,1	81,4	81,4	83,4	102,0	106,9	104,1	102,0
Dagligvaruhandel	97,9	101,2	101,0	104,8	101,2	93,0	77,6	85,8	86,6	85,7	86,2	101,6	103,9	102,4	98,5
Sällanköpsvaruhandel	89,5	92,0	93,5	91,3	91,6	84,7	65,3	82,4	76,3	77,2	80,6	102,4	109,9	105,8	99,7
E-handel	109,1	109,1	109,0	107,6	108,7	105,2	105,5	115,1	119,2	111,3	117,8	115,9	109,1	114,7	114,4
Partihandel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	93,3	104,0	107,7	106,3	102,5
Kronans växelkurs															
SEK/EUR, genomsnittskurs per kvartal	10,42	10,62	10,66	10,66	10,59	10,66	10,65	10,36	10,28	10,49	10,12	10,14	10,20	10,13	10,14
SEK/USD, genomsnittskurs per kvartal	9,17	9,45	9,59	9,63	9,46	9,67	9,68	8,87	8,63	9,20	8,40	8,41	8,65	8,85	8,58

1. E-handelsutveckling enligt E-barometern och Dagligvaruindex 2019-2020 samt E-handelsindikatorn och Dagligvaruindex 2021. Observera att branschindelningarna i respektive statistikälla inte är helt jämförbara.

Anm.: "-" betyder att värde saknas.

Källa: Svensk Handel, SCB, HUI, Riksbanken, E-barometern, Dagligvaruindex, Nowus.

Handelskonjunkturen kommer ut fyra gånger per år, och produceras av Svensk Handels ekonomiska sekretariat. Materialet är enbart avsett för Svensk Handels medlemsföretag.

Vid frågor om innehållet, kontakta:
Johan Davidson, chefsekonom Svensk Handel, 070 698 39 02
johan.davidson@svenskhandel.se.